

LIITE 1: LYHENTEET, MITTAYKSIKÖT JA TERMIT

Lyhenteet

Lyhenne	Merkitys
3D	Kolmiulotteinen (<i>three-dimensional</i>)
AA-EQS	Vuosikeskiarvoa koskeva pintavesien ympäristölaatunormi
ABA	Happo-emäs -laskenta, <i>Acid Base Accounting</i>
AVI	Aluehallintovirasto
CLP	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1272/2008 kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskeva asetus, <i>Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures</i>
CR	Äärimmäisen uhanalainen, <i>critically endangered</i>
Cu	Kupari
ek	Kaivosalueen kaavamerkintä
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
EN	Erittäin uhanalainen, <i>endangered</i>
ETY	Euroopan talousyhteisö
EU	Euroopan Unioni
FAO	YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö, <i>Food and Agriculture Organization</i>
FINIBA	Suomessa listatut kansainvälisesti tärkeäksi luokitellut lintualueet
G	Melumallinnuksessa käytettävä maakerroin. Kova, heijastava pinta esim. vesi: G=0, Pehmeä maanpinta G=1.
GPS	Maailmanlaajuinen paikallistamisjärjestelmä, <i>Global Positioning System</i>
GTK	Geologian tutkimuskeskus
HC-testaus	Kosteuskammio-koet, <i>Humidity Cell Testing</i>
HE	Hallituksen esitys
Hertta	Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä ympäristötiedon hallintajärjestelmä
HTV	Henkilötyövuosi
IBA	Kansainvälisesti tärkeät lintualueet, <i>Important Bird and Biodiversity Areas</i>
ICMM	Metalli- ja kaivosteollisuuden kansainvälinen organisaatio kestävän kehityksen edistämiseksi, <i>International Council on Mining & Metals</i>
IUCN	Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto, <i>International Union for Conservation of Nature</i>
ka	Keskiarvo
KAVL	Keskimääräinen vuorokausiliikenne arkipäivisin, sisältää sekä raskaat (>3,5 t) että kevyet ajoneuvot
KAVLRAS	Raskaiden ajoneuvojen (>3,5 t) keskimääräinen vuorokausiliikenne arkipäivisin
KDE	Kernel pistetiheysanalyysi, eläinten elinpiiritutkimusmenetelmä
KVL	Keskimääräinen vuorokausiliikenne, sisältää sekä raskaat (>3,5 t) että kevyet ajoneuvot
KVLRAS	Raskaiden ajoneuvojen (>3,5 t) keskimääräinen vuorokausiliikenne
kyll.%	Kyllästysprosentti
LC	Elinvoimainen, <i>least concern</i>
LI	YVA-selostuksessa käytetty merkintä osoittamassa lintudirektiivin I-liitteen lajia
Luke	Luonnonvarakeskus
MAALI	Birdlife Finlandin keräämät maakunnallisesti arvokkaat lintualueet
MAC-EQS	Hetkellistä pitoisuutta koskeva pintavesien ympäristölaatunormi
MCP	Minimum Convex Polygon, eläinten elinpiiritutkimusmenetelmä
MHQ	Keskiylivirtaama
MNQ	Keskialivirtaama
mpy	Merenpinnan yläpuolella
MQ	Keskivirtaama
MRL	Maankäyttö- ja rakennuslaki
MTT	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
NAF	Ei-happoatuottava, <i>Non-Acid Forming</i>
NAG	Nettohapontuotto, <i>Net Acid Generation</i>
NNL	Kokonaisheikentymättömyys, <i>No Net Loss</i>

Lyhenne	Merkitys
NNP	Netto-neutralointipotentiaali
NPI	Ylikompensaatio eli nettoposiitiivinen lopputulos, <i>Net Positive Impact</i>
NPR	Neutralointi- ja hapontuottopotentialin suhde
NT	Silmälläpidettävä, ei uhanalainen, <i>near threatened</i>
PAF	Mahdollisesti happoatuottava, <i>Potentially Acid Forming</i>
PFS-A	Kannattavuussuunnitelma, taloudellisten edellytysten täyttymisen laskennallinen esiarviointi, <i>Pre-Feasibility Study (A)</i>
PGE	Platinaryhmän alkuaineet (rutenium, rodium, palladium, osmium, iridium ja platina), <i>Platinum Group Element</i>
PHL	Poronhoitolaki
Ramsar	Kansainvälisen Ramsar-sopimuksen mukaisesti suojeltu kosteikko tai vesialue
RCP	Kasvihuonekaasujen pitoisuuksien kehityskulun skenaariot, <i>Representative Concentration Pathways</i>
REACH	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista, <i>Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals</i>
REGINA	<i>Regional Innovation in the Nordic Arctic and Scotland with a special focus on regions with large-scale projects</i>
RKY	Rakennetun kulttuuriympäristön kohde
SAC	Luontodirektiivin (92/43/ETY) mukainen erityisten suojelutoimien alue
SPA	Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun lintudirektiivin (2009/147/EY) tarkoittama erityissuojelualue
SSTP	Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämässä taustapitoisuusrekisterissä taustapitoisuuden viitearvoksi laskettu suurin suositeltu taustapitoisuusarvo, jota voidaan käyttää alueellisen taustapitoisuuden vertailuarvona
STUK	Säteilyturvakeskus
SVA	Sosiaalisten vaikutusten arviointi
TBM	Tunnelipora
TSP	Hiukkasten kokonaisleijuma eli kaikki ilmassa leijuvat hiukkaset, <i>Total Suspended Particles</i>
TUKES	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
V	YVA-selostuksessa käytetty merkintä osoittamassa Suomen vastuulajia
VAT	Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet
WHO	Maailman terveysjärjestö, <i>World Health Organization</i>
VNp	Valtioneuvoston päätös
WSFS-VEMALA	Suomen Ympäristökeskuksen koko Suomen kattava vesistömallijärjestelmä, <i>Watershed Simulation and Forecasting System</i>
vt	Valtatie
VU	Vaarantunut, <i>vulnerable</i>
YKR	Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä
YSA	Yksityinen luonnonsuojelualue
yt	Yhdystie
YVA	Ympäristövaikutusten arviointi, ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva laki (252/2017, YVA-laki) ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017, YVA-asetus)

Ilmansuunnat

Lyhenne	Ilmansuunta
E	east, itä
lat	latitudi, leveyspiiri
lon	longitudi, pituuspiiri
N	north, pohjoinen
NE	northeast, koillinen
NW	nortwest, luode
S	south, etelä
SE	southeast, kaakko
SW	southwest, lounas
W	west, länsi

Alkuaineet

Lyhenne	Alkuaine
Al	alumiini
As	arseeni
B	boori
Ba	barium
Be	beryllium
Ca	kalsium
Cd	kadmium
Co	koboltti
Cr	kromi
Fe	rauta
Hg	elohopea
Mg	magnesium
Mn	mangaani
Mo	molybdeeni
N	typpi
NH ₄ -N	ammonium
Ni	nikkeli
NO ₂	nitriittityppi
NO ₃ -N	nitraattityppi
P	fosfori
Pb	lyijy
PO ₄ -P	fosfaatti
S	rikki
Sb	antimoni
Se	seleeni
Sn	tina
Ti	titaani
U	uraani
V	vanadiini
Zn	sinkki

Yksiköt

Yksikkö	Merkitys	Muuta
µg/l	mikrogrammaa litrassa	
µg/m ³	mikrogrammaa kuutiometrissä	hengitysilman pitoisuus
µm	mikrometri	
ajon./vrk	ajoneuvoa vuorokaudessa	
C°	Celsius-aste	lämpötilan yksikkö SI-järjestelmässä
cm	senttimetri	
CODMn	kemiallinen hapenkulutus	
dB	desibeli, äänenvoimakkuuden yksikkö	
FNU	<i>formazine nephelometric units</i> , sameuden yksikkö	yleensä luonnonvesien sameudesta puhuttaessa käytetään yksikköä FTU (1 FTU = 1 FNU), <i>formazin turbidity units</i>
g	gramma	
g/m ² /kk	grammaa neliömetrillä kuukaudessa	esimerkiksi epäorgaanisen laskeuman arvo jollakin alueella
ha	hehtaari	
hha	habitaattihehtaari	ekologisessa kompensaatiossa käytetty mittayksikkö, joka mittaa heikennystä luonnontilaisina hehtaareina
km	kilometri	
km/h	kilometriä tunnissa	
km ²	neliökilometri	
kV	kilovoltti	jännitteen yksikkö SI-järjestelmässä (voltti)
LAeq	keskiäänitaso, mittausjakson äänitasojen tehollinen keskiarvo	
M	miljoona	
m/s	metriä sekunnissa	
m ²	neliömetri	
m ³ /s	kuutiometriä sekunnissa	
mg/kg	milligrammaa kilossa	
mg/l	milligrammaa litrassa	
mg/l Pt	veden värin yksikkö	milligrammaa litrassa, Pt =platina
mm	millimetri	
mmol/l	millimoolia litrassa	
mpy	merenpinnan yläpuolella	käytetään esimerkiksi koordinaatteja ilmoittaessa
mS/m	millisiemensia metri, sähkönjohtavuuden yksikkö	suolaisuuden lisääntyessä vedessä arvo kasvaa limnologiassa
pH	veden happamuutta ilmaiseva yksikkö	
ppm	parts per million	pitoisuus esim. hengitysilmassa
t	tonni	
t/a	tonnia aarilla	esim. toiminnon aiheuttama kasvihuonekaasupäästöjen määrä
t/v	tonnia vuodessa	
v	vuosi	
vrk	vuorokausi	

Termit

Termi	Selite
ABA-testaus	<i>Acid Base Accounting</i> , happo-emäs -laskenta, jonka avulla määritellään sivukivien ja rikastushiekan hapontuottopotentiaali ja neutralointipotentiaali.
Adkumulaatti	Kumulaatti, jossa kumulaattimineraalien määrä on 95-100% (ks. myös kumulaatti) ja interkumulusmineraalien määrä on 0-5%.
Aluetalous	Kuntatalous sekä paikallisesti vaikuttava muu talous
Alustava arviointi	Hankkeesta laadittava alustava selvitys, joka arvioi hankkeen toteuttamiskelpoisuutta, kustannuksia sekä vaikutuksia (<i>eng. Concept Study</i>).
Ancylusjärvi	Nykyistä Itämerä edeltänyt järvivaihe Itämeren altaassa noin 8 900 - 7 200 eaa
Anomalia	Ilmiö tai tapaus, joka poikkeaa yleisen ennusteen tai mallin mukaisesta
Breksia	Seoskivilaji, jossa on iskoskivilaji ja terävsärmäisiä mineraalin tai kivilajin murtokappaleita. Syntytyä esim. tektoninen.
Cleantech	Tuote, palvelu, prosessi tai teknologia, joka edistää luonnonvarojen kestävä käyttöä ja ehkäisee tai vähentää liiketoiminnan kielteisiä ympäristövaikutuksia.
Cut-off arvo	Pienin malmipitoisuus kivessä, jolla louhintaa ja tuotanto ovat taloudellisesti kannattavia. Kun malmipitoisuus ylittää tämän raja-arvon, voidaan kivi luokitella malmiksi ja sisällyttää mineraalivarantoihin.
Deformaatiovaihe	Tapahtuma, jossa kiveen syntyy siirroksia, hirtovyöhykkeitä, rakoja, poimuja ja suuntautunutta rakennetta puristavien tai venyttävien voimien vaikutuksesta.
Diskonttaus	Tulevaisuuden rahavirran nykyarvon laskeminen
Eloporo	Talven yli elämään jätettävä poro
Erityinen poronhoitoalue	Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alue Suomen poronhoitoalueen pohjoisosassa
Erityiset lievennystoimenpiteet	Erityiset lievennystoimenpiteet eroavat peruslievennystoimenpiteistä siten, että maanalaisen kaivoksen louhintojen yhteydessä injektointia toteutetaan laaja-alaisemmin. Lievennystoimenpiteillä pyritään vähentämään kaivokseen tulevan veden määrää.
Erotusalue	Poroteräksissä käytettävä alue; koostuu erilaisista erotusaidan rakenteista ja rakenteiden välittömistä lähialueista
Fluviaalinen	Virtaavan veden kerrostamat maalajit
Glasifluviaalinen	Jäätikön sulamisvesien kerrostamat maalajit, jäätikköjokisyntyinen
Hankealue	Alue, joka sisältää Kuusivaaran ja Pahanlaaksonmaan tehdasalueiden maanpäälliset sekä maanalaiset toiminnot, voimalinjan sekä yhdystien. Hankealueen maanpäälliset toiminnot eivät sijoitu Viiankaavan soidensuojelualueelle tai Natura 2000 -alueelle.
Hankkeesta vastaava	Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan toiminnanharjoittajaa tai sitä, joka muutoin on vastuussa YVA-laissa tarkoitetun hankkeen valmistelusta tai toteuttamisesta. Sakatin kaivoshankkeessa hankevastaavana on AA Sakatti Mining Oy.
HC-testaus	<i>Humidity Cell Testing</i> , kosteuskammioke, jonka avulla voidaan arvioida rikastushiekka-alueelta suodatuvan veden laatua.
Henkilötyövuosi	Työaika tai -panos, jonka yksi henkilö tekee vuodessa.
Hirvas	Urosporo
Hydrogeologia	Pohjavesiä tutkiva tieteenala
Hydrologia	Maan veden varoja ja veden kiertokulkua tutkiva tieteenala
Ilmanvaihtoasema	Maanalaisen kaivoksen ilmanvaihtoon liittyvä puhallinasema maanpäällä
Ilmanvaihtokuilu	Kallioperässä kulkeva pystysuuntainen kanava/reitti, jota käytetään maanalaisen kaivoksen ilmanvaihtoon. Kuilu toimii joko raitis- tai poistoilman reittinä.
Ilmanvaihtotunneli	Kallioperässä kulkeva kanava/reitti, jota käytetään maanalaisen kaivoksen ilmanvaihtoon. Tunneli kulkee vinotunnelin rinnalla ja se toimii joko raitis- tai poistoilman reittinä.
Injektointi	Injektointi on tiivistysmenetelmä, jossa kallioon ja siinä oleviin ruhjeisiin porataan reikiä ja pumpataan niihin sementin ja veden seosta. Injektointi voidaan toteuttaa joko ennen tunnelin tai muun kaivostilan louhintaa (esi-injektointi) tai jälkikäteen vesivuotojen ilmestyttyä (jälki-injektointi).

Termi	Selite
Intressiryhmä	Myös eturyhmä; joukko, jolla on yhteisiä etuja valvottavana
Jalkapuoli	Tason, esim. malmi tai siirros, eri puolilla sijaitsevista lohkoista käytetään nimityksiä kattopuoli ja jalkapuoli. Kattopuoleksi kutsutaan tason yläpuolella olevaa lohkoa ja jalkapuoleksi sen alapuolella olevaa lohkoa.
JORC-koodisto	Kansainvälinen koodisto, joka ohjaa mineraalivarantoarvioista tehtävien julkisten raporttien toteuttamiseksi.
Kaivosalue	Kaivoslain mukainen yhtenäinen alue, jolla kaivosluvan haltija on oikeutettu harjoittamaan kaivostoimintaa. Kaivosalueen tulee täyttää kaivostoiminnan sijoittamista, kaivostekniikkaa ja turvallisuutta koskevat vaatimukset. Alue ei voi olla suurempi kuin mitä kaivostoiminta välttämättä edellyttää ottaen huomioon kysymyksessä olevan esiintymän laatu ja laajuus. Kaivoksen apualueeksi voidaan määrätä sellainen kaivostoiminnan kannalta välttämätön kaivosalueen vieressä sijaitseva alue, joka on tarpeen teitä, kuljetuslaitteita, voima- tai vesijohtoja, viemäreitä, vesien käsittelyä tai riittävään syvyyteen maan pinnasta louhittavaa kuljetusväylää varten.
Kaivoshankkeen elinkaari	Kaivoshankkeen elinkaari koostuu seuraavista vaiheista: malminetsintä, esiselvitys- ja suunnittelutyö, kaivoksen rakentaminen ja avaaminen, kaivoksen toiminta sekä kaivoksen sulkeminen ja jälkihoito.
Kaivoslupa	Kaivoslain mukainen lupa kaivoksen perustamiseen ja kaivostoiminnan harjoittamiseen. Kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä on, että esiintymä on kooltaan, pitoisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan hyödyntämiskelpoinen.
Kaivostilat	Maanalaiseen kaivokseen louhittavat pysyvät tilat kuten huolto- ja varastotilat sekä tuotantotunnelit.
Kaivostäyttö	Kaivostäyttö on menetelmä, jossa tyhjiä louhoksia ja muita kaivoksen tiloja täytetään sivukivellä, pastalla tai niiden yhdistelmällä. Kaivostäytön myötä pystytään ehkäisemään mm. sortumia kaivoksessa ja maanpinnan vajoamista.
Kalliopohjavesi	Kallioperän vedellä kyllästyneissä osissa oleva vesi. Suomen oloissa tällä tarkoitetaan rakojen ja ruhjeitten pohjavettä.
Kannattavuuden esiselvitys	Hankkeen alustavan arvioinnin jälkeen laadittava hankkeen teknis-taloudellinen esiselvitys, jolla tarkastellaan hankkeen toteutuskelpoisuutta ja kannattavuutta (<i>eng. Pre-Feasibility Study</i>). Sakatin kaivoshankkeessa kannattavuuden esiselvitys on kaksiosainen (PFS-A ja PFS-B).
Kattopuoli	Tason, esim. malmi tai siirros, eri puolilla sijaitsevista lohkoista käytetään nimityksiä kattopuoli ja jalkapuoli. Kattopuoleksi kutsutaan tason yläpuolella olevaa lohkoa ja jalkapuoleksi sen alapuolella olevaa lohkoa.
Kerrannaisvaikutus	Jonkin toiminnan aiheuttama epäsuora vaikutus, vrt. suora eli välitön vaikutus
Komatiittinen	Komatiitit ovat ultraemäksisiä laavoja, jotka ovat geokemialliselta luonteeltaan MgO- ja Cr-rikkaita sekä SiO ₂ - ja TiO ₂ -köyhiä. Lisäksi nämä kivet ovat rikastuneet nikkelin, kuparin ja platinaryhmän alkuaineiden (PGE) suhteen.
Kromi VI	Hapetusasteella 6 esiintyvä kromi (Cr VI) (vedestä tehtävä määräyty)
Kuilunostin	Kiviaineksen (malmin ja sivukiven) nostoväline maanalaisesta kaivoksesta maanpälle
Kuivaläjitys	Suodatetun rikastushiekan läjitysmenetelmä, jossa rikastushiekan vesipitoisuus on <20 %. Alavaihtoehdon mukainen läjitystapa.
Kuivanapitovesi	Käytetään nimitystä maanalaiseen kaivokseen kertyvistä vesistä (pohja- ja pintavesi, porausvesi), jotka kerätään ja poistetaan kaivoksesta pumppaamalla maanpintaan.
Kumulaatti	Syväkivi, joka on syntynyt kiteiden erkaantuessa magmasta esimerkiksi painovoiman vaikutuksesta painumalla tai kohoamalla.
Kupariekvivalentti	Kun malmi sisältää useita eri metalleja, jotka ovat kaupallisesti hyödynnettävissä, voidaan malmin laatu (pitoisuus) esittää ekvivalenttiarvona. Yleensä ekvivalentti lasketaan kaivoksen päätuotteen mukaan, kuten kupariekvivalenttina. Laskennassa muut metallit muunnetaan laskentakaavalla kuparipitoisuuksiksi ja ne lisätään malmin varsinaiseen kuparipitoisuuteen. Tällöin malmin laatu voidaan esittää yhdellä luvulla.
Kvartaarikausi	Geologinen aikakausi; alkoi noin 2,6 milj. vuotta sitten ja jatkuu edelleen

Termi	Selite
Kynnsyarvo	Riskiperusteinen haitta-aineen pitoisuus, jonka ylittyessä maaperän pilaantuneisuus ja kunnostustarve on arvioitava.
Lintudirektiivi	2009/147/EC Euroopan Unionin tärkeimpiä luonnonsuojelusäädöksiä, jonka yleistavoitteena on ylläpitää tietyt lintukannat sellaisella tasolla, joka vastaa ekologisista, tieteellisistä ja sivistyksellisiä vaatimuksia.
Louhos	Maanalaisessa kaivoksessa sijaitseva kohta/alue, josta malmi irroitetaan louhimalla.
Luontodirektiivi	1992/43/ETY Euroopan Unionin asettama luonnonsuojelusäädös, joka koskee luonnonvaraista eläimistöä, kasvistoa ja luontotyyppejä.
Maanalaisen kaivoksen sisäänkäynti	Maanlaiseen kaivokseen johtavan vinotunnelin lähtöpaikka maanpäällä
Maapohjavesi	Maaperän huokostilan kokonaisuudessaan täyttävä vesi (kylästetty vyöhyke)
Mafinen	Rauta- ja magnesiumrikas kivilaji, esim. basaltti (vrt. felsinen; kevyitä alkuaineita sisältävä kivilaji). Yleensä väriltään tumma.
Magmaattinen	Magmakiviä ovat maanpinnalle purkautuvasta kivilulasta syntyvät vulkaaniset kivet ja maankuoren sisäosissa kivilulasta jähmettymällä syntyvät syväkivet ja puolipinnalliset kivet.
Malmi	Taloudellisesti hyödynnettävissä oleva arvomineraaleja sisältävä kiviaines
Massiivisulfidi	Vulkaanisten kivilajien yhteydessä mahdollisesti tavattava mineralisaatiotyyppi, jossa mineraalien määrä koostuu yli 60% sulfidimineraaleista.
Mesokumulaatti	Kumulaatti, jossa kumulaattimineraalien määrä on 85-95% (ks. myös kumulaatti) ja interkumulusmineraalien määrä on 5-15%.
Metasedimentti	Metamorfotunut sedimentaarinen kivi. Kivessä on nähtävissä alkuperäisiä, kerrostumisen aikaisia piirteitä metamorfoosista huolimatta. Metamorfoosi = geologinen tapahtuma, jossa kiveen kohdistuu puristavaa tai venyttävää voimaa tai muuttuvia lämpötila- ja paineolosuhteita.
METSO-ohjelma	Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014–2025 (METSO), jossa suojele perustuu maanomistajien vapaaehtoisuuteen.
Metsäporo	Läpi vuoden metsässä vapaana oleva poro
Mineraalivaranto	Kallioperässä tai maaperässä luonnontilassa oleva arvoainekonsentraatio, jolla saattaa olla taloudellista arvoa. Jaetaan lisääntyvän geologisen tiedon perusteella kolmeen varmuusluokkaan: mahdollinen (eng. <i>Inferred Resource</i>), todennäköinen (eng. <i>Indicated Resource</i>) ja todetut (eng. <i>Measured Resource</i>).
Mineralisaatio	Yhden tai useamman taloudellisesti arvokkaan mineraalin rikastuminen luonnossa
Monimetallianalyysi	Monimetallianalyysillä määritetään näytteiden geokemiallinen koostumus
Märkäläjitys	Rikastushiekan läjitysmenetelmä, jossa rikastushiekka-alueelle pumpattavan rikastushiekan kiintoainepitoisuus on n. 22 %. Alavaihtoehdon b mukainen läjitystapa.
NAG-testaus	<i>Net Acid Generation</i> , nettohapontuotto-testaus, jonka avulla määritellään sivukivien ja rikastushiekan mahdolliset hapontuotto-ominaisuudet.
Natura 2000	Euroopan Unionin perustama suojelualueiden verkosto ja näihin liittyvä hanke, jonka tavoitteena on tukea luonnon monimuotoisuutta turvaamalla luontodirektiivissä määritettyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä.
Natura-arviointi	Luonnonsuojelulain velvoittamassa Natura-arvioinnissa keskitytään niihin suojeluarvoihin eli alueen suojeluperusteissa mainittuihin luontodirektiivin mukaisiin luontotyypeihin, kasvi- tai eläinlajeihin, joiden perusteella alueet on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon ja joihin hankkeella saattaa olla yksin tai yhdessä seudun muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti suoria tai välillisiä vaikutuksia (Luonnonsuojelulaki 1096/1996, 65 §).
Neogeeni	Geologinen aikakausi, noin 23-2,6 milj. vuotta sitten
Niskaoja	Avo-oja, jolla estetään ympäristön puhtaiden valumavesien pääsy alueelle, jonne sijoittuu kaivostoimintoja (mm. Kuusivaaran tehdasalue). Niskaojien avulla saadaan pidettyä puhtaat valumavedet erillään vesistä, joita muodostuu kaivoksen toiminnassa sekä sen toiminta-alueella.
Nostokuilu	Kuilunostimen maanalainen osa. Kallioperässä kulkeva pystysuuntainen kanava, jonka kautta kiviaines (malmi ja sivukivi) nostetaan maanalaisesta kaivoksesta maanpintaan.
Nostotorni / Nostokuilun torni	Kuilunostimen maanpäällinen osa

Termi	Selite
Oliviinikumulaatti	Syväkivi, jossa kumulusmineralogia koostuu pääasiassa oliviinista (ks. myös kumulaatti).
Ortokumulaatti	Kumulaatti, jossa kumulaattimineraalien määrä on 75-85% (ks. myös kumulaatti) ja interkumulusmineraalien määrä on 15-25%.
Paliskunta, palkinen	Osakkaidensa muodostama hallinnollinen yhteisö, joka vastaa poronhoidosta alueellaan.
Paliskuntain yhdistys	Poronhoitoelinkeinon alalla toimiva organisaatio, jonka tehtävistä ja toiminnasta säädetään PHL:n 20 §:ssä.
Panos-tuotosmalli	Tuottavuusmalli, jolla voidaan seurata tuottavuuden vaihteluja. Mallilla saadaan tietoa talouden eri toimialojen sisäisistä ja välisistä yhteyksistä.
Parttio	Pieni porolauma
Pastalaitos	Laitos, jossa rikastushiekkajakeista ja sementistä valmistetaan kaivostäyttöön soveltuva pasta.
Pastatäyttö	Menetelmä, jolla täytetään maanalaisen kaivoksen tyhjiä louhostiloja (louhittujen louhosten täyttö) rikastushiekan ja sementin seoksella. Lisäksi pastatäytössä voidaan käyttää lisänä myös sivukiveä.
Perinteinen kaivos	Sakatin kaivoshankkeessa perinteisellä kaivoksella tarkoitetaan kaivosta, jossa kaikki käytettävät työkonet ovat dieselkäyttöisiä.
Peruslievennystoimenpiteet	Peruslievennystoimenpiteet pitävät sisällään injektoinnin sekä kaivostäytön käytön. Niillä pyritään vähentämään kaivokseen tulevan veden määrää.
Pesimälinnusto	Linnusto, joka toistuvasti pesii alueella.
Petrografinen analyysi	Kiviaineksen kuvaus, geologinen luokittelu ja nimeäminen
Petrologia	Geologian osa-alue, joka tutkii kiviä, niiden koostumusta, tekstuuria, rakennetta, esiintymistä, jakaumaa ja muodostumisolosuhteita.
Pirote	Malmimineraalien esiintyminen hajanaisesti pieninä rakeina isäntäkivessä
PM10	Pienhiukkaset, joiden läpimitta on alle 10 mikrometriä
PM2,5	Pienhiukkaset, joiden läpimitta on alle 2,5 mikrometriä
Pohjaruhje	Hankealueen merkittävin kalliorakenne, hyvin vettä johtava lähes pystyasentoinen ruhje
Pohjavesimallinnus	Pohjavesimalli on yksinkertaistettu kuvaus olemassa olevasta pohjavesisysteemistä. Mallinnusta käytetään mm. pohjaveden virtauksen, laadun ja haitta-aineiden kulkeutumisen kuvaamiseen sekä erilaisten toimenpiteiden vaikutusten arviointiin.
Poroterotus	Teurasporojen erottaminen eloporoista; ajoittuu syyskaudelle
Porisäntä	Paliskunnan puheenjohtaja
Poromies	Poronhoitoa harjoittavan henkilön ammattinimike
Poronhoidon työnjohdollinen alue	Paliskunnan toiminnallinen osa-alue, joilla on omat työnjohtajansa; saman alueen poronhoitajat hoitavat poronsa samalla työnjohdollisella alueella.
Poronhoitoalue	Poronhoitoalaissa 1990/848 määritelty alue, jossa valtion mailla saa harjoittaa poronhoitoa. Poronhoitoalueeksi määritellyllä alueella muu maankäyttö ei saa aiheuttaa huomattavaa haittaa poronhoidolle.
Prosessialue	Maisemavaikutusten arvioinnissa prosessialueella tarkoitetaan Kuusivaaran tehdasaluetta.
Pääesiintymä	Sakatin isoin esiintymä
Raakavesi	Sakatin kaivoshankkeessa raakavedellä tarkoitetaan Kitisestä otettavaa pintavettä, jota käytetään rikastusprosesissa.
Ramsarin sopimus	Ramsarin kaupungissa Iranissa vuonna 1971 solmittu kansainvälinen sopimus kosteikkojen ja vesialueiden suojelusta
Reologinen	Reologia on aineenjuoksevuusoppi. Reologisella tarkoitetaan aineenjuoksevuuteen liittyviä ominaisuuksia.
Rikastamo	Laitos, jossa arvomineraalit erotetaan arvottomasta kiviaineksesta ja jossa tuotetaan kaupallinen tuote eli rikaste.
Rikaste	Rikastusprosessin tuote, joka sisältää malmista erotetun kaupallisesti hyödynnettävän arvoaineen.
Rikastushiekan varastoallas	Korkearikkisen rikastushiekan varastointiin käytettävä allas, jossa rikastushiekan pinta on jatkuvasti veden alla.
Rikastushiekka	Malmin rikastusprosessissa muodostuva kaivannaisjäte
Rikastushiekka-allas	Sakatin hankkeessa termillä viitataan korkearikkisen rikastushiekan varastoaltaaseen

Termi	Selite
Rikastushiekka-alue	Matalarikkisen rikastushiekan sijoitusalue. Sakatin hankkeessa matalarikkinen rikastushiekka voidaan läjittää alueelle joko kuiva- tai märkläjitysmenetelmällä.
Ripevaahdotus	Ripevaahdotus on esivaahdotuksen jälkeen tuleva vaihe ja sen tarkoituksena on ottaa talteen arvomineraaleja esivaahdotuksen jätteestä. Sakatin tapauksessa tavoitteena on arvomineraalien lisäksi vaahdottaa sulfidimineraalit ja jakaa rikastushiekka korkea- ja matalarikkiseen.
Rusnaus	Rusnaus on irtokivien poistamista louhitun tunnelin katosta ja seinistä. Toimenpide tehdään aina louhinnan viimeisenä vaiheena, ennen seuraavaa poraus-panostus-räjäytys -kierrosta.
Rykimäaika	Porojen kiima-aika; ajoittuu syyskuulta marraskuulle
Sakatin esiintymä	Pitää sisällään pääesiintymän ja satelliittiesiintymän NE
Saproliitti	Kemiallisen rapautumisen tuloksena kovaan kiveen kehittynyt rapautumiskerros
Satelliittiesiintymä NE	Sakatin isommasta esiintymästä (eli pääesiintymästä) kauempana oleva pienempi esiintymä
Sedimentaatio	Maa-aineksen kerrostuminen maanpinnalle tai veden pohjaan
Selvitysalue	Kullekin vaikutustyyppille määritelty alue, jolla kyseistä ympäristövaikutusta on selvitetty ja arvioitu.
Sidosryhmä	Sidosryhmillä tarkoitetaan kaikkia niitä ulkopuolisia tahoja, joiden kanssa hankkeesta vastaava on tekemisissä tai joihin sen toiminta vaikuttaa tai jotka jollakin tavalla vaikuttavat sen toimintaan.
Sivukivi	Kiviaines, joka joudutaan louhimaan varsinaisen esiintymän hyödyntämiseksi. Sivukiveä voidaan hyödyntää kaivostäytössä sekä rakentamisessa.
Stratigrafinen	länmukainen
Sähköinen kaivos	Sakatin kaivoshankkeessa sähköisellä kaivoksella tarkoitetaan kaivosta, jossa kaikki käytettävät työkonet ovat sähkökäyttöisiä.
Taksoni	Tieteellisesti luokiteltu sukulaisuussuhteiden mukaan nimetty eliöryhmä
Tarhaporo	Osan vuodesta tarhattuna oleva poro (tarhaus tavallisesti ankarimman talvikauden ja tarvittaessa vasomiskauden ajan)
Tarvekivi	Kiviaines, jota louhitaan ja hyödynnetään kaivoksen rakenteissa kuten tiestöjen ja patojen rakentamisessa.
Tarvekilouhos	Maanpäällinen alue, josta irroitetaan tarvekiveä louhimalla.
Taustapitoisuus	Pitoisuus, joka luontaisesti esiintyy maaperässä, pohjavesissä sekä pintavesissä. Pintavesien vaikutusarvioinnissa taustapitoisuus voi pitää sisällään myös vesistöön kohdistuvan muun kuormituksen (mm. hajakuormitus, pistemäiset lähteet).
Tehdasalue	Kuusivaaran alueelle sijoittuvat toiminnot (sis. rikastushiekka-alueen, rikastamon ym.), toiminnot sijoittuvat aidatun alueen sisäpuolelle
Tektoninen, tektonisoitunut	Maankuoren (kallion) laaja-alaisia rakenteellisia tapahtumia ja liikuntoja, joiden vaikutuksesta esim. vierekkäiset maankuoren osat liikkuvat toistensa suhteen (siirros, hiertyminen).
Teurasporo	Teurastettava poro
Tokka	Suuri porolauma
Tokkakunta	Samana alueen poronhoitajien muodostama yhteisö; tokkakunnan poronhoitajat hoitavat poronsa yhdessä tokkakuntansa toiminta-alueella
Tunnelipora	<i>Tunnel Boring Machine</i> (TBM). Poikkileikkaukseltaan pyöreä ja halkaisijaltaan jopa lähes 20 m oleva laite, jolla louhitaan tunneleita. Kallioaineksen rikkoutuminen perustuu poran päässä olevien leikkureiden aiheuttamiin puristusjännitysmurtumiin. Rikkoutunut kiviaines siirtyy leikkuupään läpi hihnakuuljettimelle ja siitä edelleen haluttuun sijaintipaikkaan.
Ultraemäksinen	Magmakivi, joka sisältää alle 45 % piidioksidia.
Ultramafinen	Kivilaji, jossa on yli 90 % rauta- ja magnesiummineraaleja.
Vaadin	Naarasporo
Vaikutusalue	Alue, jolla ympäristövaikutusten arvioidaan ilmenevän.
Valtausalue	Valtaus on vanhan kaivoslain (503/1965) termi, joka nykyisessä kaivoslaissa tarkoittaa malminetsintä lupaa. Valtaus antaa luvan tutkimuksiin, joiden avulla voidaan selvittää, onko jollakin alueella mineraaliesiintymiä.
Valuma-alue	Alue, jolta vesistö (järvi, joki) saa vetensä.
Vasanleikko	Vasojen merkitseminen; ajoittuu juhannuksen tienoille

Termi	Selite
Vieropaliskunta	Naapuripaliskunta
Vinotunneli	Maan alla loivasti alaspäin laskeutuva tunneli, joka toimii maanalaisen kaivoksen liikenteen pääväylänä. Sakatin kaivoshankkeessa vinotunneli voi olla muodoltaan spiraali, mutka tai suora.
Vulkaaninen	Tulivuoren toimintaan liittyvä, tuliperäinen (esim. vulkaaninen kivilaji)
Vulkaniitti	Vulkaniitteja syntyy tulivuorenpurkauksissa. Vulkaaniset kivet voidaan jakaa edelleen kivilajista maan pinnalla jähmettyneisiin laavakiviin ja tulivuoren purkauksissa syntyviin pyroklastisiin kiviin, jotka koostuvat ilmaan lentäneestä heitteleaineesta.
Vulkanoklastinen	Runsaasti vulkaanista ainesta sisältävä klastinen kivi. Koostuu mineraali- tai kivilajikappaleista.
Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä	Suomen ympäristökeskuksessa on kehitetty yhdyskuntarakenteen tutkimusta ja seurantaa palveleva tietojärjestelmä, yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä (YKR), johon on yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa koottu yhdyskuntarakenteen eri ominaisuuksia kuvaava valtakunnallinen paikkatietoaineisto.
Yhteysviranomaisen	Yhteysviranomaisella tarkoitetaan viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään. Yhteysviranomaisen tehtävät on määritetty YVA-laissa. Sakatin kaivoshankkeessa yhteysviranomaisen toimii Lapin ELY-keskus.
Yksityinen luonnonsuojelualue	Maanomistajan hakemuksesta ELY-keskusten päätöksellä kuntien, yhteisöjen ja yksityisten maille perustettava suojelualue
Yleiskaava-alue	Kunnan koko maantieteellisen alueen maankäytön suunnitelma
Ylijäämämaa	Maanmuokkauksen yhteydessä ylijäävä maa-aines, jolle ei ole sellaisenaan käyttöä.
YVA-konsultti	Taho, joka toteuttaa YVA-menettelyssä ympäristövaikutusten arviointia hankkeesta vastaavan toimeksiannosta.
YVA-menettely	YVA-laissa (252/2017) määritelty menettely, jossa selvitetään ja arvioidaan hankkeeseen liittyviä ympäristövaikutuksia sekä kuullaan hankkeen eri osapuolia. YVA-menettely on kaksivaiheinen prosessi, jossa tuotetaan kaikille julkista tietoa hankkeesta, sen toteuttamisesta sekä vaikutuksista.